

SEE-REUSE

*„Az európai megújuló energia oktatás megerősítése
a fenntartható gazdaságért”*

Globális trendek – kiűtkeresés vs. Fejlesztéspolitika – NAKVI zöld projektek

Gelencsér Géza
Vajdahunyadvár,
2014. december 10.

Kihívások - fejlesztéspolitika

- **TÚLNÉPESEDÉS** (2050-re 9 milliárd ember)

- **KLÍMAVÁLTOZÁS** (2014: 20. sz. átl.hőm.+1,2 C; 21.sz vége: + 4 C)

(„Europe, the number two world economy” - 2014 EU fact sheet)

EU 2020 célok: „smart, sustainable and inclusive growth”

Lobby-érdekek torzító hatása (OP-k)

Kutatási célok (Horizon 2020) = józanabb „wish list”

Mire irányulnak a kutatások? (Horizon 2020)

- klíma (ÜHG mérséklés, C-megkötés talajban, vegyületekben)
- élelmezés biztonság (**nem safety! security!**);
- energiaellátás;
- nyersanyagellátás;
- vízellátás;
- talajpusztulás;
- biodiverzitás pusztulása;
- növényi, állati és emberi kórokozók terjedése;
- egészségtelen életmód – „népbetegségek” (inzulin rezisztencia, Alzheimer-kór keringési és daganatos betegségek);
- egyéb eü.-i fenyegetettségek (antibiotikum rezisztens TBC, CRE);
- szegénység.

Fókuszban: *élelmiszertermelés*

AMI BIZTOS:

- a mezőgazdasági termelés biotikus és abiotikus tényezői megváltoznak;
- megváltozik a fogyasztás / kereslet (egészséges életmód + kényszerek);

ALAPKIHÍVÁS

Többet és más minőséget (vegyszer, gombatoxin, glutén, stb. mentesség, kevesebb szénhidrát) kell termelni, kevesebb energiával és a természeti erőforrások fenntartásával.

A PARADIGMAVÁLTÁS **KÉNYSZER!**

JELLENLEGI ALAPPARADIGMA: adott helyen, nagy ráfordítással csak egy kiválasztott faj (sokszor genom) egyedeit tartjuk életben – minden más kiirtunk mellőle. Ez a termelés:

- fosszilis energiaforrásokra épített,
- a biológiai erőforrásokat degradálja, és
- hatékonysága („*green revolution*”) számottevően nem fokozható.

Ez (*fenn*)tarthatatlan és nem „SMART”!

Változtatásra van szükség!

Egyik megoldási irány:

„öko-intenzifikáció”

NEM BIO! NEM ÖKO! NEM GMO!: **diverz, ciklikus, természeti erőforrásokra hangolt („sync with the natural resources”)** rendszerek összetett, szezonális kibocsátásokkal.

KITEKINTÉS: néhány példa a világból:

Tudatosodás, megoldáskeresés, kutatások, technológiai innovációk

Eco-functional intensification?

- Higher degree of organization of farms, knowledge-based farming and food systems.
- More complex and less industrialised farming systems (e.g. agro-forestry).
- Improved land and resource use efficiency.
- Improved management of soil fertility, water, biodiversity, genetic diversity, energy and nutrients.
- Improved use of resilience, self-regulation and self-healing in farming systems and animal herds.
- Adaptation of crop and animal breeding programs to organic and low-input systems.
- Novel and improved therapies against pests and diseases in crop and livestock.

Is your farm climate ready?

(2012.-évi minisztériumi prezentációból gazdák felkészítésére, USA)

Enhancing Adaptive Capacity: Three Management Strategies

Resistance

Farmer
Responds

Resilience

Ecosystem
Responds

Transformation

Farming System
Reorganized

Resilience Practices

Strategy: Design responsive farm ecosystem to reduce risk.

- Build soil health
- Manage water cycle
- Enhance biodiversity
- Integrate robust crops and livestock
- Manage “farmscape”
  - Edges
  - Topography/microclimates
  - Restore wetlands
  - Agroforestry in riparian areas
- Use adaptive management
- Regularly assess farm vulnerability
- Use climate projections in strategic planning

Adaptation to progressive climate change • 1

Objective One:

Adapted farming systems via integrated technologies, practices, and policies

Objective Two:

Breeding strategies to address abiotic and biotic stresses induced by future climates

Objective Three:

Identification, conservation, and deployment of species and genetic diversity

Focus on integrated actions..

RESEARCH PROGRAM ON
Climate Change,
Agriculture and
Food Security

Linking knowledge to action

Key agricultural activities for managing risks

CLIMATE SMART VILLAGE / FARM

Weather smart

- Seasonal weather forecasts
- ICT based agro-advisories
- Index based insurance
- Climate analogues

Water smart

- Aquifer recharge
- Rainwater harvesting
- Community management of water
- Laser leveling
- On-farm water management

Carbon smart

- Agroforestry
- Conservation tillage
- Land use systems
- Livestock management

Nitrogen smart

- Site specific nutrient management
- Precision fertilizers
- Catch cropping / legumes

Energy smart

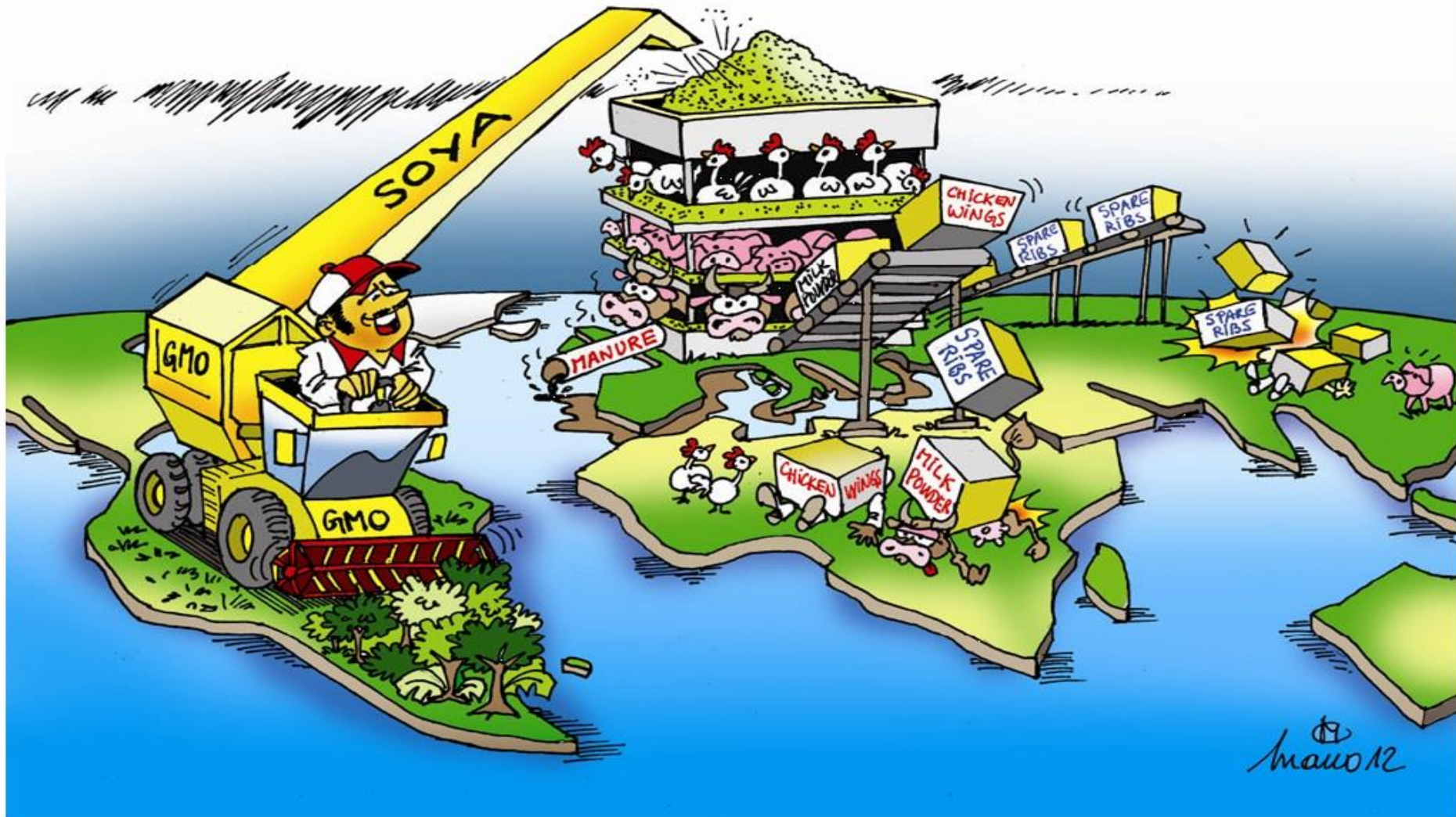
- Biofuels
- Fuel efficient engines
- Residue management
- Minimum tillage

Knowledge smart

- Farmer-farmer learning
- Farmer networks on adaptation technologies
- Seed and fodder banks
- Market info
- Off-farm risk management kitchen garden

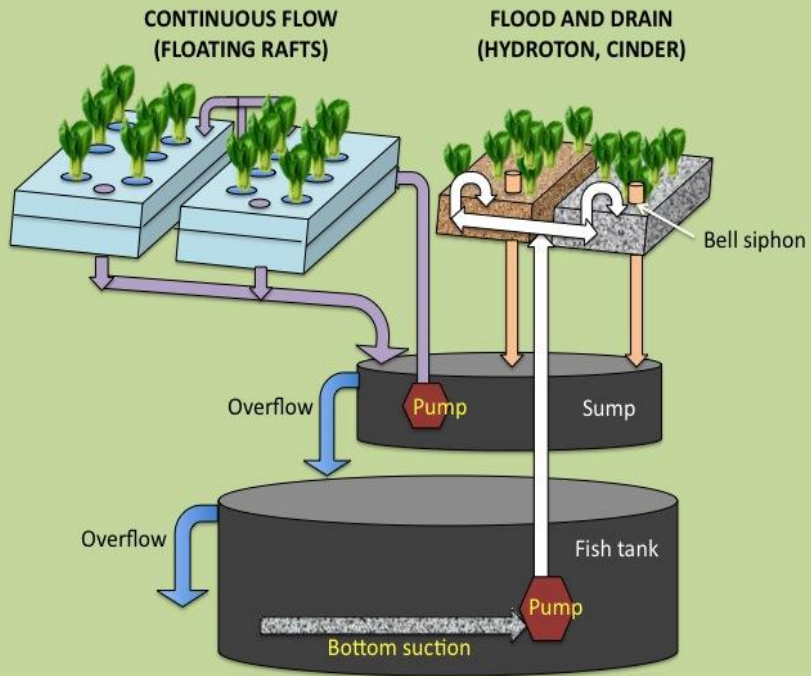

EU farm policy still harms poor countries – it's high time for change

0653

01

Az alkalmazkodás fő terepe: a VIDÉK!

Fejlődési irány: LOKALIZÁCIÓ

természeti erőforrásokra hangolt = kisebb, helyi adottságokhoz igazodó termelési és feldolgozási rendszerekre van szükség

DE:

- ki méri, kutatja?
- Megvan-e a 14-20 tervekben a fordulat alapja? (igazi hungarikum: a hazai agro-öko potenciál!);
- vajon valós kérdések szerepelnek-e a hazai akadémiai, szakmai és társadalmi párbeszédben?

szükség van alkalmazkodási mintaterepekre, mérhető, sokszorosítható példákra - ezt ismerték fel a NAKVI szakemberei

ELŐZMÉNYEK

Koppány Program (2011)

helyi alkalmazkodási kísérlet:

- természeti erőforrás degradáció
  - mélyszegénység
  - innováció

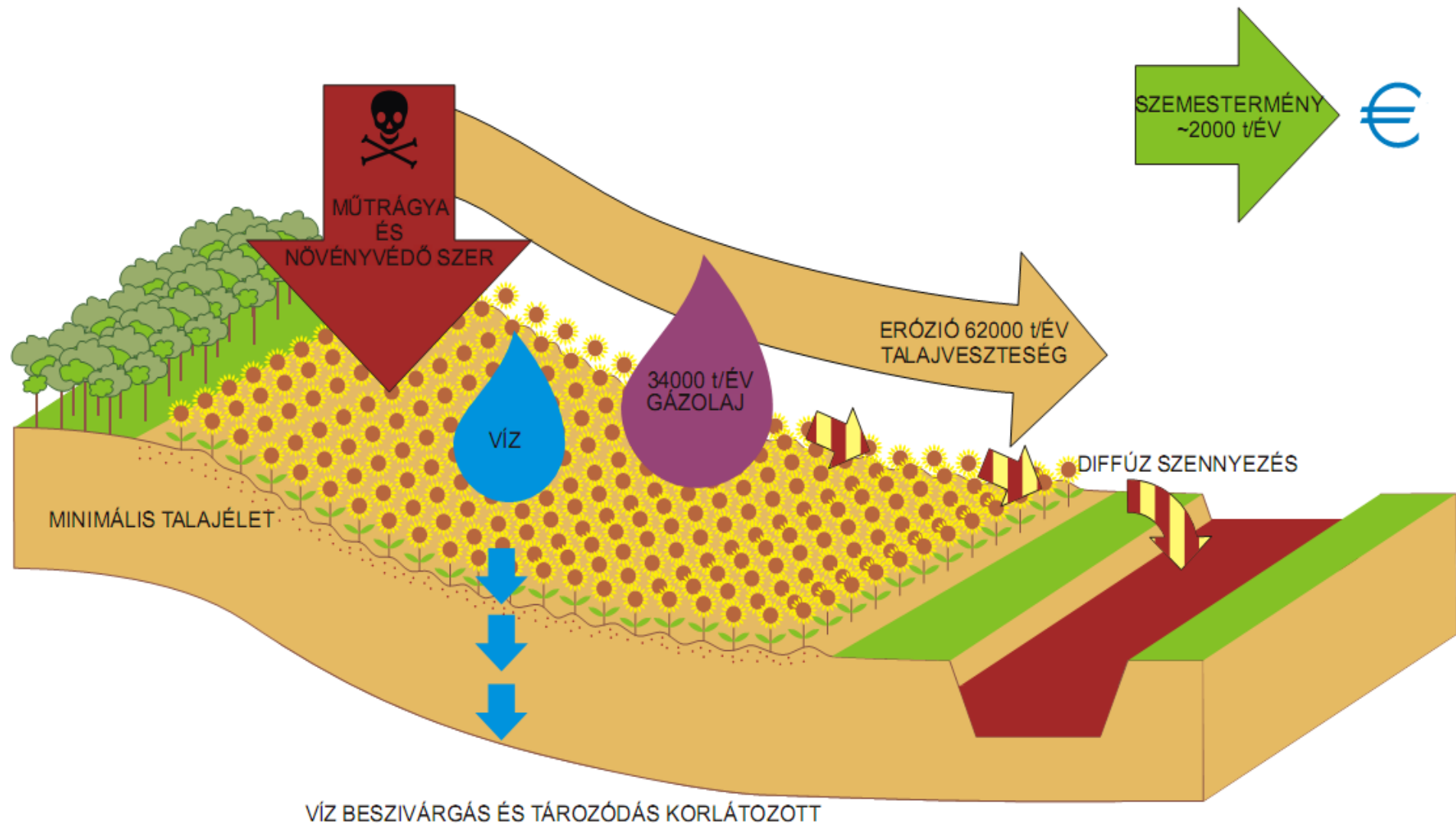

SEE-REUSE

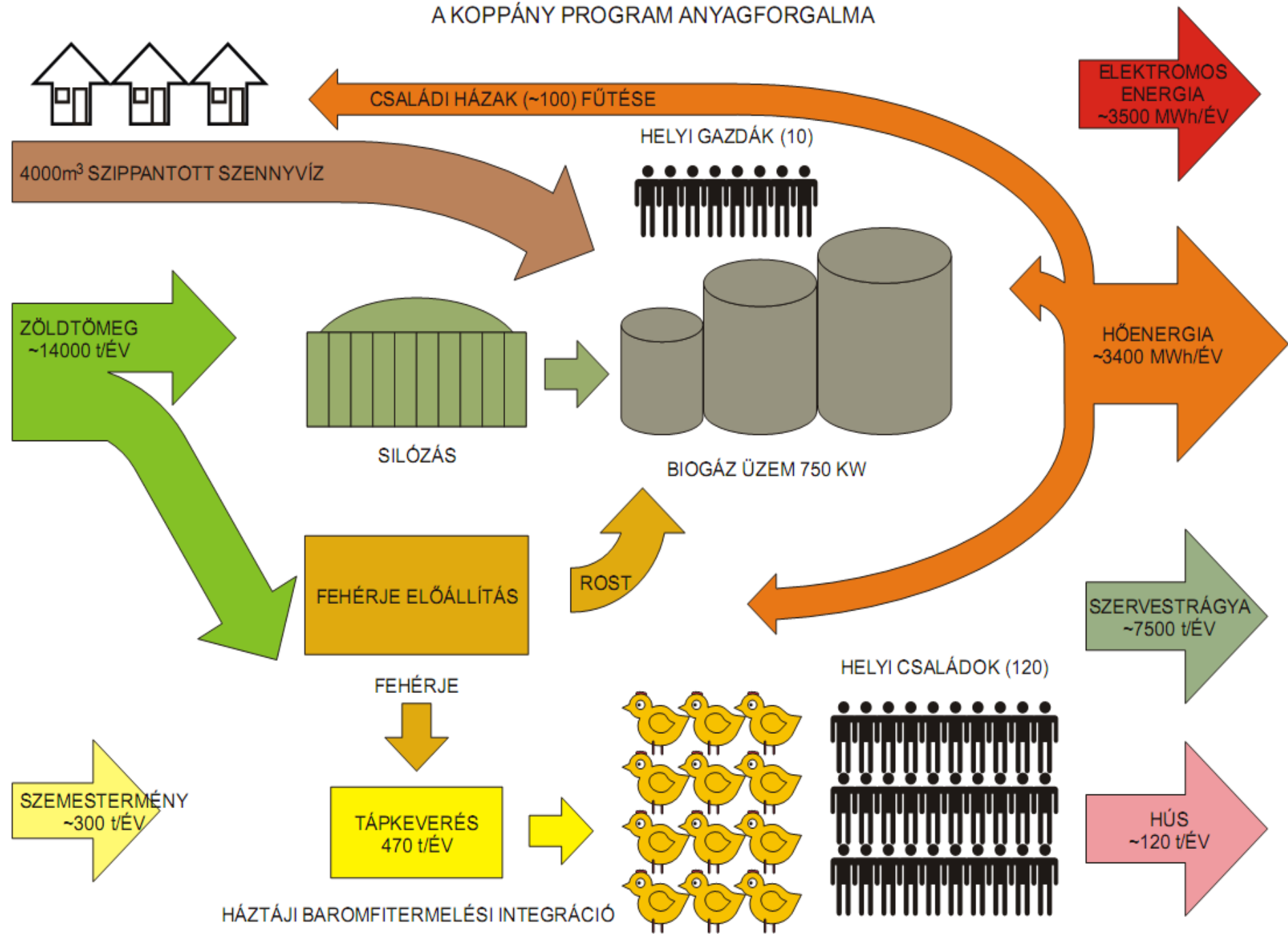
*„Az európai megújuló energia oktatás megerősítése
a fenntartható gazdaságért”*

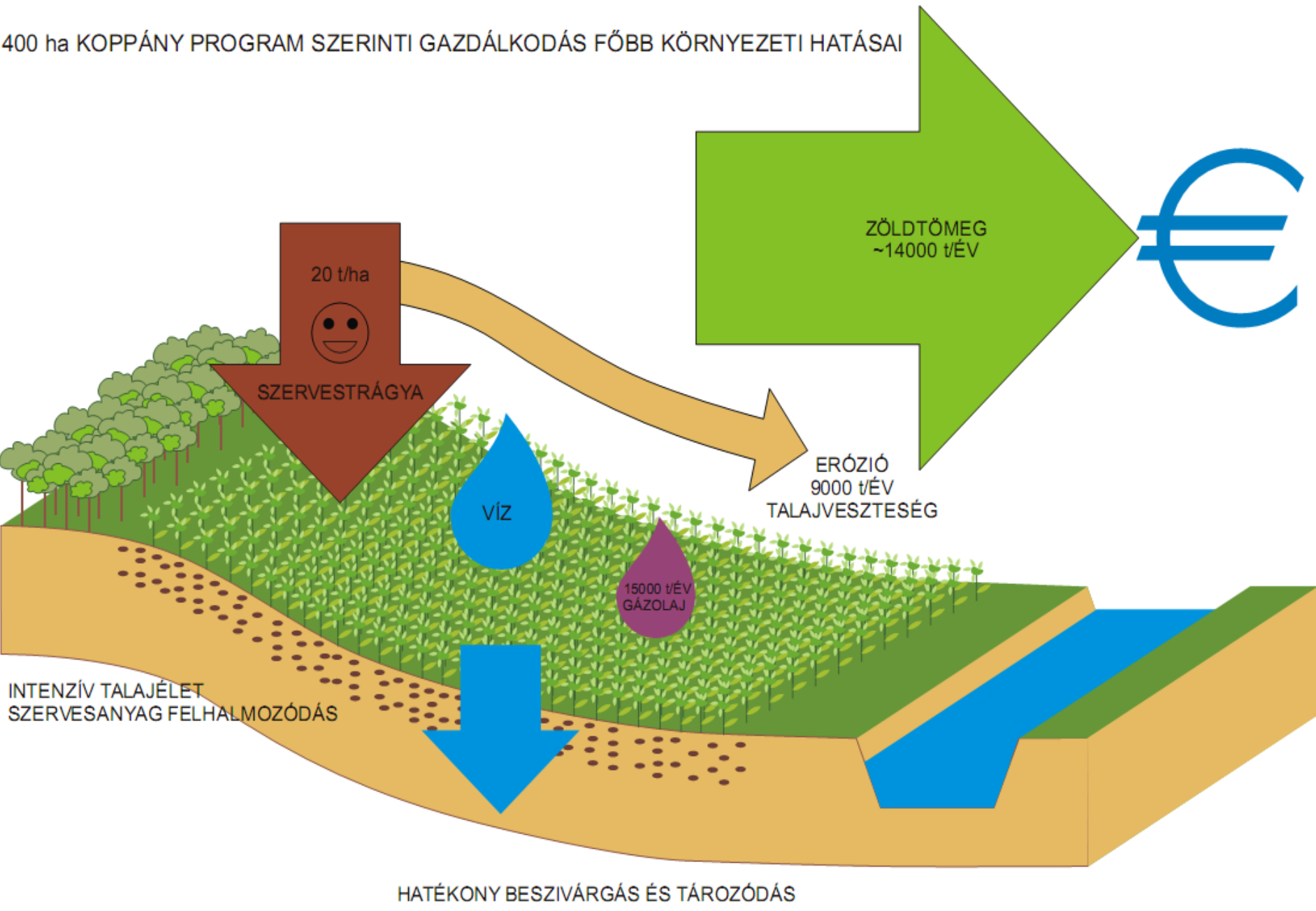
400 ha HAGYOMÁNYOS SZÁNTÓFÖLDI GAZDÁLKODÁS FŐBB KÖRNYEZETI HATÁSAI

A KOPPÁNY PROGRAM ANYAGFORGALMA

400 ha KOPPÁNY PROGRAM SZERINTI GAZDÁLKODÁS FŐBB KÖRNYEZETI HATÁSAI

A NAKVI „zöld” projektjei

A Koppány Program egyik tanulsága: nincs szakképzett munkaerő

LEONARDO Innováció Transzfer projekt (2012-2015)

SEE-REUSE projekt

(Strengthening European Education in Renewable Energy for Sustainable Economy)

konzorcium: Völgy Hangja, NAKVI, Somogy TISZK, BFI, ALTIC

Megújuló energetikai szakképzés bevezetése (tananyag átvétel, adaptáció és akkreditáció):

- megújuló energia hasznosítás – épületgépészetre építve
- biomassa energetikai hasznosítás – mg. gépészetre építve
- felnőttképzési formák gazdáknak, önkormányzati szférának

A NAKVI „zöld” projektjei

Fekete István Mintaprogram

**külső-somogyi fenntartható természeti erőforrás gazdálkodási és
biomassza energetikai térségi mintaprogram**

KEOP 7.9.0/12/A

**Stratégiai tervezés és projekt előkészítés a 2014-2020. tervezési
időszakra**

cél: fenntartható erőforrás gazdálkodási mintaterepek létrehozásának megalapozása

komplex hatások

(térség- és vidékfejlesztés, agrárfejlesztés, környezetügy)

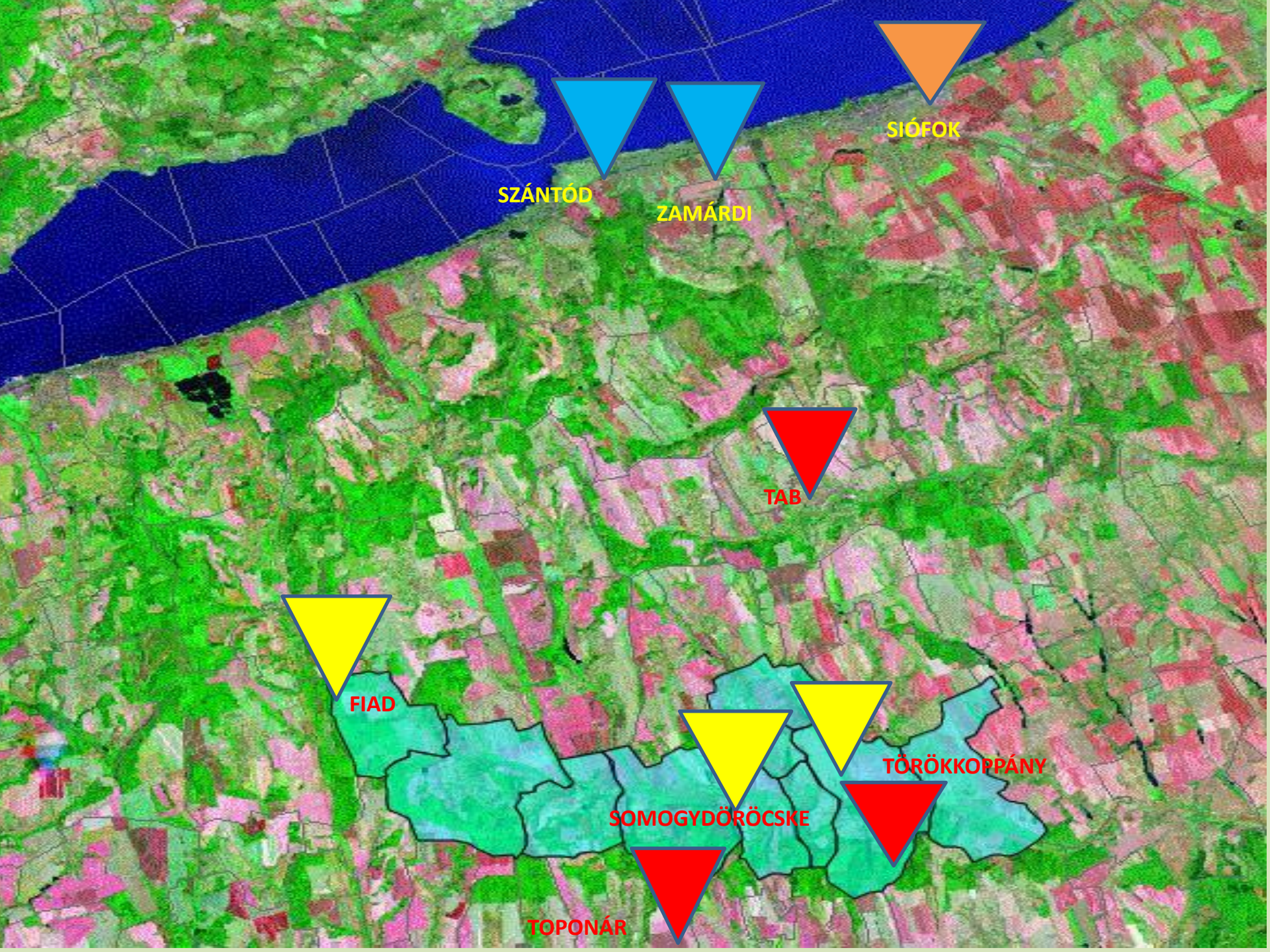
- helyi klíma reziliencia növelése
(vízvisszatartás, talajerózió mérséklés, biodiverzitás fejlesztés)
- helyi gazdaságfejlesztés
(elektromos energia, hőenergia, takarmányfehérje – háztáji integráció, nagyobb fajlagos hozamok)

fenntartható tájgazdálkodás és a biomassza megújuló komplex hasznosítása ötvözési lehetőségeinek bemutatása 9 projekttel

Térségi mintaprogram - 9 helyi projekt

No.	Helyszín	Leírás
1.	Törökkoppány	Biogáz + fehérje előállítás, háztáji integráció, tájrehabilitáció Innovatív növénykultúrák,
2.	Tab	Biogáz tanüzem (szakképzéshez kapcsolt)
3.	Toponár	Biogáz kísérleti üzem (Kaposvári Egyetem)
4.	Somogydöröcske	Vizes élőhely rehabilitáció (KÉRK, VKI diffúz szennyezés puffersávok – rendszeres biomassa hozam),
5.	Fiad	Vizes élőhely rehabilitáció (lellei szennyvíz tisztító kibocsátásának pufferzónája – rendszeres biomassa hozam)
6.	Törökkoppány	Vizes élőhely rehabilitáció (VKI diffúz szennyezés puffersávok – rendszeres biomassa hozam)
7.	Zamárdi	Berek rehabilitáció (Tóközi berek, halbölcső, állandó minimális vízszint biztosítása)
8.	Szántód	Berek rehabilitáció (Brettyó) (jelentéktelen konzerváció helyett értékeesebb funkció – halbölcső – visszaállítása + turisztikai vonzerő fejlesztés)
9.	Siófok	Biomassa égető fűtőmű tanüzem (szakképzéshez kapcsolt)

SZÁNTÓD

ZAMÁRDI

SIÓFOK

TAB

FIAD

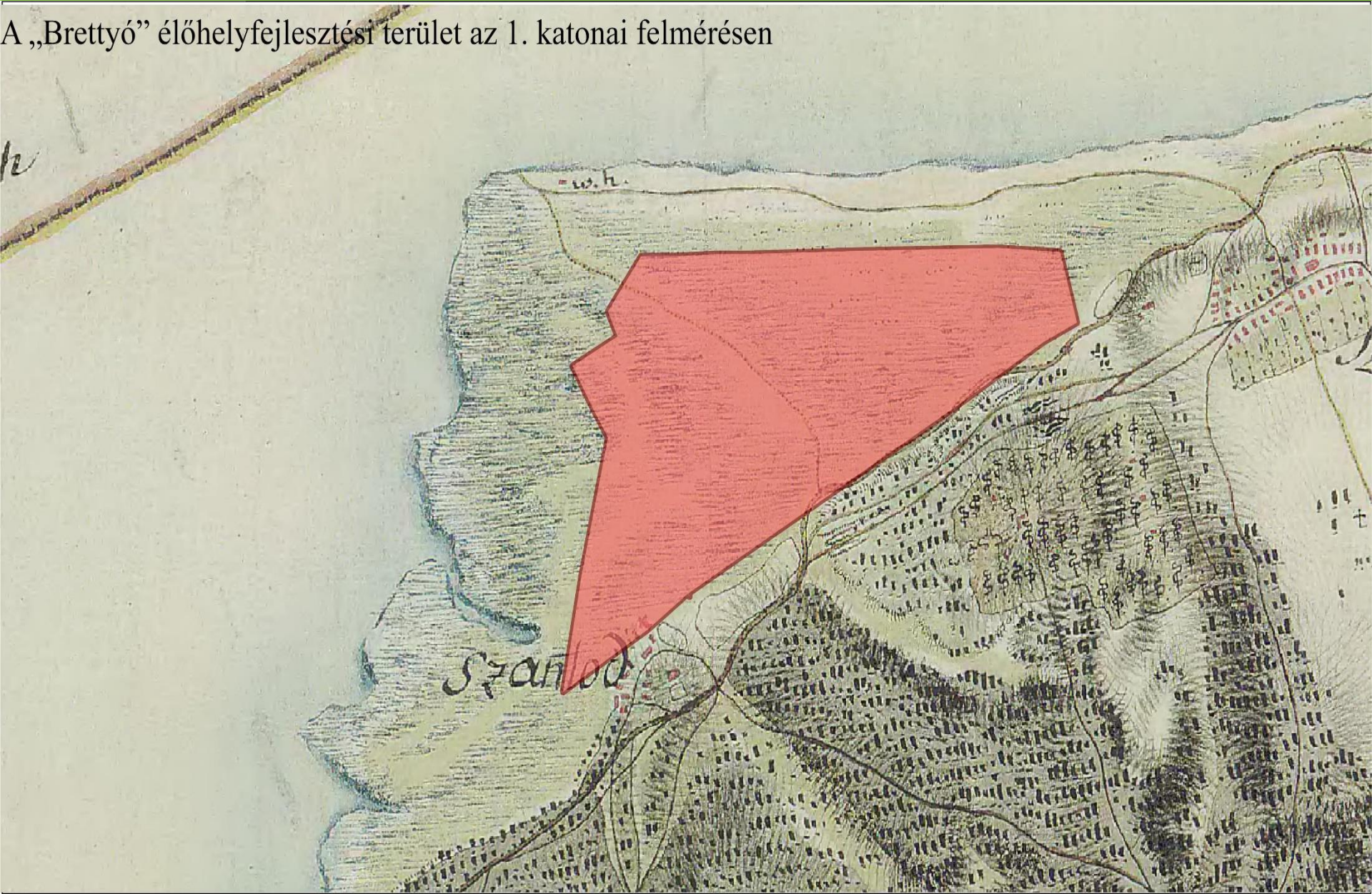
SOMOGYDÖRÖCSKE

TÖRÖKKOPPÁNY

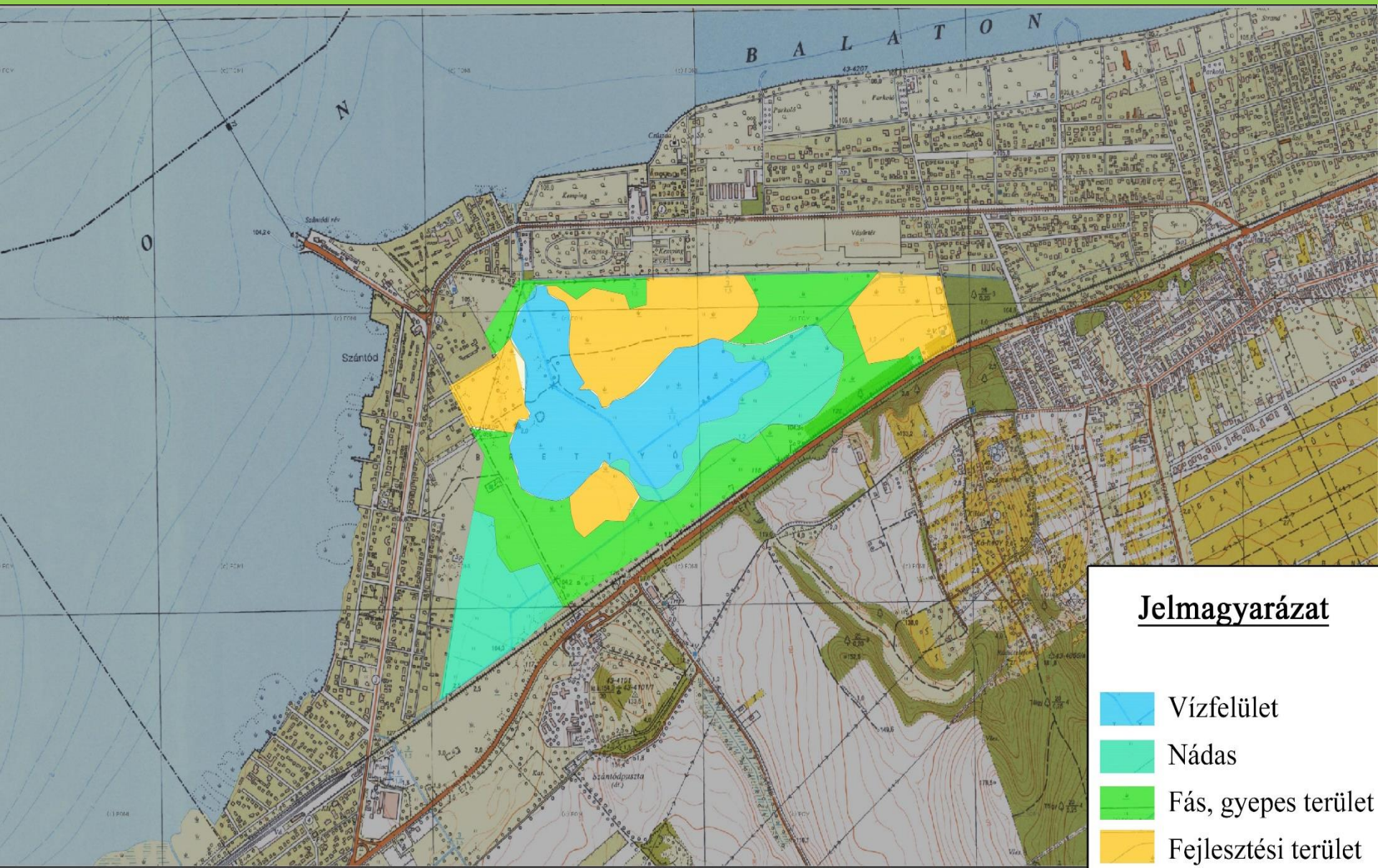
TOPONÁR

Balatoni berek rehabilitáció - „Brettyó” projekt

A „Brettyó” élőhelyfejlesztési terület az 1. katonai felmérésen

„Brettyó” projekt – tervezett állapot

Fekete István Mintaprogram

Tervezett eredmények:

9 projekt kiviteli szintű tervei

+

2014-2020 egyetemi kutatási programterv (KE)

A tervezett részprojektek OP-kba építése

(pl. Koppány Projekt - megyei TOP)

Miért fontos ez a NAKVI-nak?

- Gyakorlati példák jöjjenek létre a klíma alkalmazkodásra;
- A *tájszintű együttműködések* első példája lehet:
az intézmény szervezi, segíti és koordinálja a helyi, tájszintű erőforrás gazdálkodási, klíma alkalmazkodási programokat, közvetít a helyi szereplők, a tudományos szféra és a 2014-2020 operatív programok kezelői között
- A kialakított együttműködések és projektek jól példázzák az *innovációs brókeri tevékenységet* a környezetügy és agrárfejlesztés területén.

